

ዑብይና ዳኛቸው

ዲባቶ (ዶክተር) ዳኛቸው አሰፋ «ኒኮሎ ማኪያቪሊ፣ ሊጋባ በየነና ዑብይ አህመድ» በሚል ርዕስ በቅርቡ ባደረገው ንግግር ለዑብይ አህመድ ማኪያቪሊው ምክር ለግሶታል። የምክሩ ዋና ይዘት ደግሞ ዑብይ አህመድ የኦሮሞ ሕዝብ ሰጥ ለጥ ብሎ እንዲገዛለት ከፈለገ፣ ስልጣን ላይ ያወጣሁህ እኔን ስለሆንኩ፣ ከፈለኩ በፈለኩ ጊዜ አወርድሃለሁ እያለ የሚታብይበትን ትዕቢተኛውን ጃዋር ሙሐመድን የፊጥኝ አስሮ፣ ባባገዳወች ፊት አጋድሞ፣ ምንትሴውን ገልቦ፣ ሙልጭ አድርጎ እንዲገርፈው ነው።

እንኳን ሰውንና እንስሳን መክርበጅ (torture) በጽኑ ሊወገዝ የሚገባው አረመኔያዊ ድርጊት በመሆኑ፣ የዳኛቸው ምክር በጥሬ ትርጉሙ ባይደገፍም፣ የምክሩ ፍሬ ሐሳብ አግባብነት ግን አያከራክርም። አያሌ ጦቢያውያንን በቆንጨራ የሚያስከትፈው ጃዋር ሙሐመድ (ጃሙ)፣ አርባ መገረፍ ቢያንሰው እንጅ አይበዛበትም።

ችግሩ ግን የዳኛቸው ምክር በተሳሳተ ምንሳብ (መነሻ ሐሳብ፣ premise) ላይ የተመሰሰበ ምክር መሆኑ ነው። ስህተቱ ደግሞ ዑብይ አህመድን የጦቢያ ብሔርተኛ፣ ጃዋር ሙሐመድን ደግሞ የኦሮሞ ጽንፈኛ አድርጎ መመልከቱ ነው። ዑብይ አህመድንና ጃዋር ሙሐመድን የዓላማ ተቃራኒ አድርጎ የመመልከት አባዜ ደግሞ የዳኛቸው ብቻ ሳይሆን የአያሌ ጉምቱ ጦቢያውያን አባዜ መሆኑን «ዑብይና ጃዋር» በሚል ርዕስ በቅርቡ በጠመርኩት ጠማር ላይ በስፋት አብራርቻለሁ።

ዑብይ አህመድና ጃዋር ሙሐመድ ሁለቱም አስተሳሰባቸውን አለቅጥ በተጋነነ የኦሮሞ ቁጥርና ታሪክ ላይ የመሠረቱ ጽንፈኛ አነጋውያን ናቸው። በመሆናቸውም በዓላማ አንድ ናቸው። ዓላማቸው ደግሞ የኦሮሞን የበላይነት በጦቢያውያን ላይ ብቻ ሳይሆን በምሥራቅ አፍሪቃውያን ላይ መጫን ነው። የጽንፈኛ ዓላማቸው ዋና ተገዳዳሪ ደግሞ የአማራ ሕዝብ እንደሆነ ሁለቱም በደንብ ስለሚያውቁ፣ ወደ መዳረሻ ግባቸው የሚያመሩት እየተናበቡ ነው።

የዑብይ አህመድ ዋና አነጋገር ሚና ጦቢያውያንን (በተለይም ደግሞ አማራችን) በቅቤ አፉ እየቀባባ በማዋዛት፣ አነጋገር አላማውን ለማስፈጸም የሚያደርጋቸው ፀረጦቢያ ድርጊቶች፣ ፀረጦቢያ ሁነው እንዳይታዩባቸው ማድረግ ነው። በዚህ ረገድ ደግሞ የዑብይ አህመድ ዋና አጋኝ ጃወር ሙሐመድ ነው።

ጃዋር ሙሐመድ ጦቢያውያንን የሚያስደነግጥ ጽንፈኛ ፍላጎቱን በግልጽ በመናገር ፊታችንን ሙሉ በሙሉ ወደሱ እንድናዞር ሲያደርገን፣ ዑብይ አህመድ ደግሞ ጃዋር ከገለጸው ጽንፈኛ ፍላጎት ያነሰ ፅንፈኛ የሆነውን አነጋገር ድርጊቱን ያለ ምንም ተገዳዳሪ ያከናውናል። በመቀጠል ደግሞ ጃዋር ሙሐመድ የበለጠ ጽንፈኛ የሆነውን አነጋገር ፍላጎቱን በይፋ ይለፍፍና አሁንም እንደገና ፊታችንን ሙሉ በሙሉ ወደሱ ስናዞር፣ ዑብይ አህመድ ደግሞ በፊት ያስደነገጠንን የጃዋርን ጽንፈኛ ፍላጎት ያለ ምንም ተገዳዳሪ ይተገብራል። በዚህ ዓይነት ጃዋር ሙሐመድ በንግግር እየቀደመ፣ ዑብይ አህመድ በተግባር እየተከተለ ወደ አነጋገር መዳረሻቸው እየተናበቡ ያመራሉ።

ማናቸውም መሪ መጣር ያለበት በግዴታ ለመከበር እንጅ በውዴታ ለመፈቀር እንዳልሆነ ማኪያቪሊ አበክሮ ይመክራል። ዑብይ አህመድ ደግሞ ሲያስፈልገው ማረመንን በደንብ እንደሚያቅበት በነ ዲባቶ ዐምባቸው ላይ በፈጸመው የባሕርዳር አረመኔያዊ ጭፍጨፋው በግልጽ አስመስክሯል። ጃሙን ግን ሊያረምንበት ቀርቶ ዝንቡ እሽ እንዳይባልበት አለቅጥ በመስጋት ከፍተኛ በጀት በጅቶ 24/7 በጽኑ ያስጠብቀዋል። ዑብይ አህመድ ያለ ምንም ተገዳዳሪ አነጋገር ግቡን መምታት የሚችለው በጃሙ ጥላ ሥር እስከተሸሸገ ድረስ ብቻ ነው።

ጃዋር ሙሐመድ ከተወገደ የዑብይ አህመድ የበግ ለምድ ይገፈፍና ተኩላነቱ ገሃድ ይወጣል። የዑብይ አህመድ ተኩላነት ገሃድ ወጣ ማለት ደግሞ፣ ጦቢያውያንን በሽንገላ እያደነዘዙ በአነግ ጅብ በማስበላት በጦቢያ መቃብር ላይ የኦሮሚያን አጼጌ (empire) የመመሥረቱ ሂደት ባጭር ተቀጩ ማለት ነው። የነቃን አንበሳ ጅብ አይበላውም።

ኒኮሎ ማኪያቪሊ ላንድ መሪ ከሚመክራቸው ዐባይት ምክሮች ውስጥ አንዱና ዋናው ካድርባይ አማካሪዎች እንዲጠነቀቅ ነው። ዳኛቸው ደግሞ ዑብይን የሚመክረው ኤርምያስ ለገሰን ሳይሆን ሲሳይ አጌናን እንዲሰማ ነው። ሲሳይ አጌና እውነታውን የሚያድብሰብሰብ ዋሽቶአደር ሲሆን፣ ኤርምያስ ለገሰ ደግሞ እውነታውን የሚገላልጥ ወንቶአደር ነው። የዋሽቶአደርን ምክር የሚመርጥ ግለሰብ ደግሞ እሱ ራሱ ዋሽቶአደር የመሆኑ እድል የሰፋ ነው። ያይጥ ምሳክሯ ድንቢጥ።

መስፍን አረጋ
mesfin.arega@gmail.com